

PROSJEKT

NETTVERK FOR OPTIMISTBYGDENE

SHAPE * MERGEFORMAT

Innledning

Prosjektene ”Nettverk for optimistbygdene” og ”Frøya inn i framtida” ble innvilget 1.0 million kroner over KR D sin småsamfunnsatsing. Dette ble fordelt med kr 640.000.- på optimistbygdene og kr 360.000.- til Frøya inn i framtida. Departementet hadde ingen innvendinger til at de to prosjektene fortsatt eksisterer som to selvstendige prosjekt, men det legges vekt på at prosjektene sees i sammenheng og at det legges til rette for gjensidig erfaringsutveksling.

Dette prosjektet er et samarbeidsprosjekt mellom Fylkesmannen, avdeling for landbruk og bygdeutvikling, Fylkeskommunen og 5 lokalsamfunn i 5 kommuner i Sør-Trøndelag, der målet er å høste av hverandres suksess.

Bakgrunn

Det har i flere år vært arbeidet systematisk med bygdeutvikling og lokalsamfunnsutvikling i Sør-Trøndelag. Det er jobbet etter prosessmetoder som fremmer lokalt engasjement, og at bygdefolk selv bestemmer hva de vil og jobber fram de gode idéene.

Det er etablert god kontakt mellom det regionale nivået og kommuner og lokalsamfunn som ser mulighetene og tar de i bruk.

Det er også bygget opp gode relasjoner til Fylkesmannen, landbruksavdelingen, i Sogn og Fjordane. Utgangspunktet er felles utfordringer og erfaringer i forhold til helhetlig bygdeutvikling med utgangspunkt i landbruket. Det så lenge ut til at vi skulle lykkes med et felles optimistprosjekt som ble prioritert av begge fylker for søknad til KRD. Når det ikke ble slik, skyldes det at Sogn og Fjordane trenger mer tid til forankring i lokalsamfunnene. Det kan imidlertid være meget aktuelt at Sogn og Fjordane kopler seg på i en senere fase.

Selv om det nå i første omgang legges opp til et rent Sør-Trøndelags prosjekt, har vi valgt å legge til rette for noen tiltak i prosjektbeskrivelsen som kan berede grunnen for et videre samarbeid.

Innhold - nytteverdi

Utfordringer:

Hvordan kan folk på bygda selv ta tak i sine egne utfordringer?

Hvordan skape optimisme?

Hvordan legge til rette for kreative prosesser som kan bidra til levende bygder?

Utnytte lokal utviklingskompetanse med overføringsverdi

Det er behov for å bygge nettverk mellom de bygdene/grendene som vil noe, og som har kraft i seg til aktivt å forme det framtidige lokalsamfunnet. Et slikt nettverkssamarbeid vil bidra til at det blir lettere å ta tak i hindringene på en konstruktiv måte. Prosjektet er opptatt av å utvikle læringsarenaer der både kompetanseoverføring og inspirasjon vil kunne skape optimisme og framtidstro. Arbeidet handler i stor grad om utvikling av mennesker og menneskelige relasjoner, utvikling av samarbeid og samhandling. Det betyr at dette er langsiktig arbeid der en først kan forvente å se resultater etter lengre tids innsats.

Et tettere samarbeid mellom regionale aktører og med og mellom lokalsamfunn i kommuner gir grunnlag for å:

utveksle erfaringer

utvikle samarbeid

spre optimisme/gode historier

utvikle metoder

utvikle og bidra i prosesser

å handle lokalt/regionalt

å lykkes i lokalsamfunn

Målgrupper

Vi forholder oss til følgende målgrupper:

Bygder/ grender
Kommuner
Kompetansemiljø innenfor bygdeutvikling

Mål, tiltak og aktiviteter

Hovedmålet

Bidra til å utvikle et mangfold av gode bosettingstiltak i bygdene i Sør-Trøndelag gjennom aktiv nettverksbygging mellom optimistbygder.

Hovedstrategier

*Utvikle arenaer
Utviklingsarbeid i lokalsamfunn*

Utvikle arenaer

Tiltak	Innhold	Mål
Mobilisering	Vi ønsker å forbedre grunnlaget for aktiv formidling og få fram de gode eksemplene og historiene. Vi ønsker aktivt å bruke dette grunnlaget for å motivere til tiltak.	Bevisstgjøre innbyggerne om utfordringer og stimulere til tiltak gjennom bruk av gode eksempler
Etablere optimistnettverk og samarbeid	Etablere et levende og aktivt nettverk mellom optimistbygder i Sør-Trøndelag gjennom nettverkbygging og gjennomføring av en optimistkonferanse	Etablere nettverk og gjennomføre optimistkonferanse
Tiltak	Innhold	Mål
Metodeutvikling prosesser	Framtidsverksted som prosessmetode er anvendt med godt resultat i Sør-Trøndelag. Vi ønsker å bidra til en mer systematisk bruk av metoden i forhold til lokale prosesser og utvikle ferdigheter i forhold til bruk av metoden.	Planlegge og gjennomføre felles framtidsverksted

Få fram felles muligheter og utfordringer for optimistbygdene. ”Frøya inn i framtida” inkluderes i arbeidet.	Med utgangspunkt i arbeidet med optimistbygder ønsker vi å synliggjøre felles muligheter og noen felles utfordringer som disse bygdene sliter med for målrealisering og som vi kan bidra til å gjøre noe med	Beskrive felles muligheter og felles utfordringer og forslag til tiltak
Utvide optimistnettverket	Prøve ut ”smitteeffekten” av prosjektet ved å inkludere flere optimistbygder.	Teste ut overføringsverdi.
Evaluering	Interne oppsummeringer og vurderinger underveis. Bygdeforsk har i oppdrag å følgevaluere prosjektet som en del av småsamfunnsatsinga til KRD. Dette prosjektet er et av elleve prosjekt som skal dybdeevalueres.	Oppnå størst mulig overføringsverdi/ nytteverdi

Aktiv støtte til eksisterende utviklingsarbeid

Prosjektets ide er å bygge et nettverk mellom optimistbygder og lokalsamfunn som har et engasjement for egen utvikling og framtid. Vi er opptatt av et lokalt eierskap til det som skal gjøres i prosjektet. Vi tror det er fornuftig at de lokalsamfunn/kommuner som inngår i prosjektet kan medbringe et tiltak på utviklingsarbeid for finansiering, som det er oppslutning og eierskap til i lokalsamfunnet. Prosjektet må bygge på og aktivt støtte opp om eksisterende utviklingsarbeid og videreutvikle lokalt engasjement.

For at prosjektet skal være håndterlig tenker vi oss støtte til eksisterende utviklingsarbeid i fem lokalsamfunn i fem kommuner i Sør-Trøndelag.

Tiltak	Innhold	Mål
Støtte til eksisterende utviklingsarbeid i fem lokalsamfunn i fem kommuner i Sør-Trøndelag	Med utgangspunkt i allerede pågående utviklingsarbeid på Oppdal kommune(Lønset), Roan kommune(Bessaker), Osen kommune(Vingsand og Sætervik), Midtre-Gauldal kommune(Budal), Rissa kommune(Hasselvika)	I løpet av første året lykkes med ett lokalsamfunnstiltak i hvert av lokalsamfunnene som det er stor grad av oppslutning om og eierskap/forankring til.

Konkretisering av tiltak som støtte til eksisterende utviklingsarbeid

Fellestrekk for de lokalsamfunn og kommuner som er valgt ut som deltakere i prosjektet:

Det er et stort lokalt engasjement

Det er allerede igangsatt lokale utviklingstiltak

Det er gode relasjoner mellom det regionale nivået og de aktuelle kommuner og lokalsamfunn

Det eksisterer en god helhet med spennende innfallsvinkler på lokalt utviklingsarbeid.

For Sør-Trøndelag er prosjektet godt koordinert i forhold til tiltak i Bli lyst- programmet.

Kort beskrivelse av de enkelte lokalsamfunnene

Lønset (Oppdal kommune)

Lokalsamfunnet Lønset gjennomført Framtidsverksted i 2006 i regi av Oppdal kommune og Fylkesmannen og senere oppfølgingssamling. Hvordan skal vi sikre ei levende Lønsetgrend for framtida? Dette var utfordringen som de vel 50 deltakerne kom sammen for å prøve å finne svar på. Arbeidet er videreført gjennom arbeidsgrupper i forhold til ni konkrete tiltak som omfatter næringsutvikling, kultur og tiltak for å fremme samhold og identitet. Det er igangsatt fire forprosjekt og ett tiltak er under behandling i kommunen. Hjemmeside: [HYPERLINK "http://www.lønset.no"](http://www.lønset.no) www.lønset.no

Budal (Midtre-Gauldal kommune)

Etter initiativ fra bygdeutviklingsgruppa i Budalen ble det gjennomført Framtidsverksted i mars 2007 med visjonen "Sammen gjør vi Budalen best" som ledetråd. Flere arbeidsgrupper etablert, bl.a. vegggruppe som raskt kom i arbeid og raskt kunne vise til resultater. Verkstedet var lokalt initiert og støttet fra Midtre-Gauldal kommune. Kompetanse fra Oppdal kommune ble brukt i prosessarbeidet.

Bessaker(Roan kommune)

Lokalsamfunnet Bessaker har siden 1988 gjennomført en årlig fiskefestival med et stort antall besøkende. De har igangsatt et stedsutviklingsprosjekt som fokuserer på hvordan man kan tilrettelegge bedre for fastboende og turister, hvordan man kan utnytte ressursene bedre, utvikle nye aktiviteter og tjenester og hvordan man kan tiltrekke potensielle etablerere og skape arbeidsplasser. Framtidsverksted gjennomført januar 2008 med visjonen "Vi vil vinne framtida" som overskrift. Det var ca. 100 deltakere, ti arbeidsgrupper i gang etter verkstedet. Det bor ca. 180 innbyggere på Bessaker.

Vingsand og Sætervik(Osen kommune)

Kommunen har to små kystsamfunn – Vingsand og Sætervik – som begge er sårbare i forhold til befolkningsutvikling og næringsstruktur, og som det derfor er nødvendig med tiltak i forhold til. Disse småsamfunnene har unike kvaliteter i forhold til tiltakslyst, engasjement i befolkningen for å bidra til en positiv utvikling, og begge har hatt en god utvikling de senere årene når det gjelder turisme og reiseliv. I kombinasjon med en spennende natur og nærhet til sjøen gir dette gode muligheter til å utvikle spennende satsinger. For nærmere informasjon om stedene, se for eksempel [HYPERLINK "http://www.vingsand.no"](http://www.vingsand.no) www.vingsand.no og [HYPERLINK "http://www.seterportalen.no"](http://www.seterportalen.no) www.seterportalen.no .

Lokalsamfunnet Vingsand har i løpet av en tiårsperiode fått etablert bra infrastruktur med blant annet butikk, rorbuer/leiligheter, marinaanlegg med tilhørende service, fiskemottak og kro. Det er forholdsvis bra kapasitet for å arrangere konferanser o.l. Det finnes billedgalleri og bygdetun/museum på stedet. Under arbeidstittelen "Camp Vingsand" jobbes det for videre samordning og utvidelse av tilbudene. Aktuelle ideer er å ta i bruk øyene utafor i større grad, samt å få etablert et tilbud tilknyttet Halvikhallin og faste natur-/kulturstier i nærområdet. Disse tiltakene krever avklaring med grunneiere. En helt ny ide er å arrangere en Jakob Vingsand-festival. Spellemannen, komponisten, kunstmaleren og skytteren Jakob Vingsand er født på gården som er bygdetun i dag. En slik festival kan ha galleriet som nær samarbeidspartner. Osen kommune er sterkt involvert i utviklinga av Vingsand, og interessentene har søkt bistand fra ekstern konsulent i et utviklingsprosjekt som ble sluttført mai 2007.

Lokalsamfunnet Sætervik ligger overfor Vingsand på andre siden av Svesfjorden, og har per i dag 76 innbyggere. Sætervik har Buholmråsa fyr som et kjennetegn like utenfor. Stedet har blant annet rorbuer, overnattingsmuligheter på Buholmråsa fyr, butikk, og en egen liten grendeskole. Drageid leirskole med sine 8000 gjestedøgn i året har beliggenhet 8 km unna. Gjennom FRONT-samarbeidet som også fylkeskommunen bidrar til, er det gitt støtte til et forprosjekt for et stedsutviklingsprosjekt, og Sætervik utvikling har prosjektleder som arbeider med forprosjektet.

Hasselvika (Rissa kommune)

Hasselvikasamfunnet stod ”ribbet” tilbake etter at forsvaret la ned sin virksomhet ved Hysnes fort. Ganske tidlig ble det av folket valgt et forum ”Forumet Hasselvika” som skulle arbeide for å få bygda på beina igjen. I arbeidet med å skaffe ny virksomhet har bygdefolket utført en dugnadsinnsats som det har stått respekt av. Forum Hasselvika har hatt et nært samarbeid med Rissa Utvikling KF, og det er utviklet et konsept som omfatter opplevelsesrikdom, økologisk satsing, involvering av ungdom, helse og næring. Et interessant aspekt med Hasselvika er at det skal opprettes et nasjonalt mestringssenter på Hysnes.

Organisering

Styringsgruppe:

Gro Aalbu, Lønset (Oppdal kommune)
Bente Kåsen Enlid, Budalen (Midtre-Gauldal kommune)
Lars Brevik, Hasselvika (Rissa kommune)
Hanne Skjæggestad, Bessaker (Roan kommune)
Carl Danielsen, Sætervika og Tone Engan, Vingsand (Osen kommune)
Tor Morten Solem, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, avd. landbruk og bygdeutvikling
Oddgeir Myklebust, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, avd. landbruk og bygdeutvikling
Mari Grut, Fylkeskommunen i Sør-Trøndelag
Tor Morten Solem er styringsgruppas leder.

Prosjektledelse/ sekretariat :

Ressurs for prosjektledelse og sekretariat er nødvendig for pådriving og koordinering. Hilde Nordløkken er tilsatt som prosjektleder i 50% stilling fra 1/1-2008 i 1 år med mulighet for forlengelse.

STK v/ Mari Grut og FMLA v/ Tor Morten Solem og Oddgeir Myklebust fungerer som ei ressursgruppe for prosjektleder.

Kompetansenettverk

Det er viktig å ha tilgang til og dra nytte av kompetansemiljøer i forhold til gjennomføring av prosjektet. Eksempler på dette er Norsk senter for bygdeforskning (bygdeforsk) og Blilyst-programmet.

Bygdeforsk skal på oppdrag fra KRD følgevaluere småsamfunnsprosjektene. For 11 av prosjektene skal Bygdeforsk gå i dybden. Optimistprosjektet er ett av disse prosjektene. Prosjektet har planer om å etablere kontakt med det nyopprettede ”Kompetansesenteret for distriktsutvikling” og har allerede gjort den første henvendelsen.

Kostnader og finansiering

Kostnader

	2008	2009	2010
<u>Prosjektledelse/ sekretariat</u>			
1/2 årsverk(lønn, sosiale utgifter)	250 000	250 000	250 000
Reiser	40 000	40 000	40 000
Adm.utgifter(kontor, porto, telefon m.v.)	50 000	50 000	50 000
<u>Styringsgruppe</u>			
Styremøter, 4 møter pr. år inkl. reise..	60 000	60 000	60 000
<u>Arenautvikling</u>	210 000	210 000	210 000
Mobilisering			
Utvikle optimistnettverk og samarbeid			
Metodeutvikling			
Felles utfordringer			
Evaluering			
<u>Utviklingsarbeid</u>			
5 lokalsamfunn i Sør- Trøndelag	400 000	400 000	400 000
Sum kostnader	1 010 000	1 010 000	1 010 000

Finansiering:

	2008	2009	2010
BU-midler Sør- Trøndelag	70 000	70 000	70 000
Sør-Trøndelag fylkeskommune	70 000	70 000	70 000
Egeninnsats deltagende kommuner Sør- Trøndelag	70 000	70 000	70 000
Egeninnsats Fylkesmannen i Sør- Trøndelag	90 000	90 000	90 000
Egeninnsats Sør- Trøndelag fylkeskommune	70 000	70 000	70 000
KRD	640 000	640 000	640 000
Sum finansiering	1 010 000	1 010 000	1 010 000

10.0 Framdriftsplan

Aktivitet	2008	2009	2010
1. halvår2. halvår1. halvår2. halvår1. halvår2. halvår	Utvikle arenaer	Mobilisering	
Lokale prosesser			
Oppfølging og løpende kontakt for tiltaksrealisering			
Etablere og utvikle optimistnettverket og utvikle kontakten til Frøya inn i framtida	Nettverkssamling		
	Oppfølgingssamling i samarbeid med Bygdeforsk nov. 2008	Optimistkonferanse	Samlinger for piloter KRDMetodeutvikling prosesser
Bl.a bruk av Framtidsverksted	Få fram felles muligheter og utfordringer for optimist-bygdene.		
Markedsføring/ formidling	Etablere egen hjemmeside	Løpende formidling, bruk av media, rapportering	Følgeevaluering v/ Bygdeforsk
Utviklingsarbeid i lokalsamfunnene	Støtte til eksisterende utviklingsarbeid		

